

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ARHEOLOGIE "VASILE PÂRVAN"

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

CONDUCĂTOR DE DOCTORAT:
C.ș. I DR. SÎRBU VALERIU

DOCTORAND:
CONSTANTIN ȘOVA

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ARHEOLOGIE "VASILE PÂRVAN"

POPULAȚIA GETICĂ
DIN DOBROGEA ÎN
SECOLELE
I A.CHR-II P.CHR

CONDUCĂTOR DE DOCTORAT:
C.ș. I DR. SÎRBU VALERIU

DOCTORAND:
CONSTANTIN ȘOVA

CUPRINS

INTRODUCERE

Cap. I. PREZENTAREA CADRULUI POLITICO-ECONOMIC DIN ZONĂ

Cap. II. GEȚII ÎN IZVOARELE SCRISE ANTICE

Cap. III. ATESTĂRI ALE POPULAȚIEI GETICE DIN DOBROGEA ÎN INSCRIPTII

- Onomastică
- Toponime

Cap. IV. GEȚII ÎN LUMINA DESCOPERIRILOR ARHEOLOGICE

- Studiu de caz asupra vaselor ceramice getice

Cap. V. REPERTORIUL AȘEZĂRILOR CU DESCOPERIRI GETICE DIN DOBROGEA (SEC. I A.CHR- II P.CHR)

CONCLUZII

ABREVIERI, BIBLIOGRAFIE

ANEXE, HĂRȚI, ILUSTRAȚII

Cuvinte cheie: geți, Dobrogea, sec. I a.Chr. – II p.Chr., izvoare antice, izvoare epigrafice, arheologie.

Introducere

Cercetarea prezenței getice în Dobrogea după campaniile militare romane întreprinse în secolul I a.Chr. a intrat în atenția specialiștilor încă de la începutul secolului trecut și s-a făcut pe mai multe direcții: istoriografică, epigrafică și descoperiri arheologice.

Pentru prima direcție reprezentative sunt volumele de izvoare privind istoria României, iar pentru a doua cele de inscripții descoperite pe teritoriul Dobrogei și în nord-estul Bulgariei. Contribuții valoroase în acest sens au fost aduse și prin publicarea unor volume tematice sau a numeroase studii și articole, apărute sub semnătura unor cercetători, precum: D. M. Pippidi, Dumitru Tudor, C. C. Petolescu, Petre Aurelian, Florentina Preda, Maria Bărbulescu, Alexandru Suceveanu, Ligia Ruscu etc.

Problematica geților dobrogeni din perioadă romană timpurie și târzie începe să fie studiată cu mai multă atenție din deceniul șapte al secolului trecut, de către Constantin Scorpan și Mircea Babeș, fapt datorat descoperirilor din anii '60-'70 ai secolului trecut, care vor așeza pe harta arheologică a Dobrogei numeroase situri cu materiale de factură getică din secolele I a.Chr. – II p.Chr., precum: Bugeac, Aliman, Balčik, Constanța, Mangalia, Colina (fost Caraibil), Adamclisi, Enisala, Hamcearca, Neptun, Schitu etc. Informațiile oferite de aceștia vor fi completate treptat, prin apariția de noi descoperiri și de studii dedicate acestora, făcute de Mihai Irimia, Victor H. Baumann, N. Conovici, O. Bounegru, C. Buzdugan, Constantin Nicolae etc.

Descoperirile din partea sudică a vechii provincii Dobrogea sunt, din nefericire, destul de puține. Acestea au fost prezentate în studii semnate de G. Tončeva, I. Vasilčin, S. Torbatov, precum și în volumul Sirmei Svilenova Alexandrova, în care se face o analiză tipologică a ceramicii lucrate cu mâna descoperită pe teritoriul Bulgariei, din secolele I – VI p.Chr.

Lipsa unei lucrări de sinteză referitoare la geții din Dobrogea în secolele I a.Chr. – II p.Chr. ne-a determinat să ne oprim asupra temei enunțate, observând necesitatea existenței ei în bibliografia de specialitate, pentru conturarea unei imagini cât mai complete a populației getice de pe teritoriul țării noastre, astfel de lucrări existând, dar pentru alte regiuni.

Doresc să adresez mulțumiri tuturor celor care, sub anumite aspecte, ne-au susținut în realizarea demersului nostru. În primul rând, Domnului dr. Valeriu Sîrbu care,

în calitate de conducător științific, ne-a îndrumat spre o înțelegere mai corectă a temei, spre o abordare mai științifică. Apoi, distinșilor cercetători dr. Ioana Bogdan-Cătănciu, dr. Viorica Rusu și dr. Victor H. Baumann care ne-au oferit sprijin și sugestii în limpezirea unor date de interes arheologic, dr. Alexander Minčev și dr. Valery Yotov de sprijinul și coordonarea cărora am beneficiat pentru încadrarea corectă a descoperirilor de pe teritoriul Bulgariei, dr. Gabriel Talmațchi și dr. Constantin Băjenaru care ne-au oferit acces la materiale inedite descoperite la Ulmetum-Pantelimonu de Sus și Tomis-Constanța. Totodată, doresc să mulțumesc colegilor de la Muzeul Regional de Istorie din Varna și de la Muzeul de Etnografie Veche din Dobrič care mi-au permis accesul la materiale de interes pentru tema noastră, cât și celor implicați direct sau indirect în realizarea demersului nostru. Menționam că prezenta lucrare a fost realizată și prin proiectul **„MINERVA – Cooperare pentru cariera de elită în cercetarea doctorală și post-doctorală” – Proiect POSDRU 159/1.5/S/137832.**

Capitolul I

Prezentarea cadrului politico-economic din zonă

În epoca elenistică târzie, cu precădere de la sfârșitul secolului al III-lea și până în secolul I a.Chr. inclusiv, situația devine precară și tulbură, deseori evenimentele favorizând o viață economică șubredă. Pe de altă parte, raportul de forțe favorabil comunităților grecești față de cea getică se inversează, sub forma unei reale supremații politico-militare a centrelor de putere getice. Fenomenul amplu de cristalizare a aristocrației militare a dat naștere la crearea de formațiuni tribale puternice (în Dobrogea, în nordul Moldovei și în sudul Olteniei), care beneficiau de „capitale” administrative fortificate și de structuri militare puternice, capabile de a pune în practică noile deziderate ale lumii autohtone.

Datele de ordin epigrafic sugerează, în general, un scenariu comun, conform căruia orașele și cetățenii lor sunt constant amenințați de către „tâlhari” în teritoriu, sub diferite forme, jafurile fiind la ordinea zilei. Puținele variante de răspuns din partea coloniilor constau în recrutarea de mercenari (în paralel cu crearea unor forțe militare interne), încercări diplomatice prin susținerea unor tratative și practica de a se pune la adăpostul oferit de un suveran de origine barbară care părea cel mai puternic din zonă. Ca protectori ai cetăților vest-pontice sunt menționați mai mulți conducători geți (basilei), probabil nord-

dunăreni sau nord-dobrogeni, amintind aici pe Zalmodegikos (la Histria) și Rhemaxos (Histria și alte orașe grecești contra tracilor conduși de căpetenia Zoltes).

Amintitele relații vor rămâne, până la apariția Romei Republicane și ulterior Imperiale în zonă, tensionate. Cum uzanțele politico-diplomatice grecești nu au avut un succes real (dacă da, doar pe termen extrem de redus), ostilitatea și plata subsidiilor vor defini natura acestora.

O reacție asiguratoare la dificultatea vădită de insuportabilitate a presiunii barbare constatată asupra coloniilor grecești vest-pontice o reprezintă aderarea din proprie inițiativă la sistemul politico-militar creat de regele Pontului, Mithridates al VI-lea Eupator (probabil în decursul primului deceniu al secolului I a.Chr. sau pe la 105). O a doua cauză care se evidențiază pentru această aderare este cea economică, specifică momentului respectiv. La începutul deceniului al doilea al secolului I a.Chr. regatul Pontului controla bazinul Mării Negre, stârnind deja dorințele și interesul celui mai important rival din zonă, Republica Romană. Dar, înfrângerea Regatului Pontului la finalul celui de al III-lea război mithridatic (74-67 a.Chr.) în fața autorității romane, schimbă sistemul de alianțe stabilit anterior și realitățile economice și militare din zonă.

Politica militară romană de continuă expansiune a fost favorizată, pe de o parte, de situația etnică avantajoasă, fiind cunoscute o multitudine de grupuri și neamuri tracice diseminate și rivale, organizate în uniuni de triburi. Pe de altă parte, situația coloniilor grecești era departe de tot ceea ce ar putea defini prosperitatea economică și comercială. Astfel, aflate și sub o presiune constantă venită în relațiile cu populațiile barbare, ele încep a fi văzute ca puncte de interes strategic pentru controlul coridorului litoral, în considerarea lor ca puncte de sprijin pentru cuceririle viitoare. Totodată, beneficiile puteau fi comune, din moment ce implicarea Romei asigura dispariția interacțiunii belicoase a entităților politico-militare barbare cu centrele vest-pontice, prin eliminarea lor totală în timp.

În anii 72-71 a.Chr., legiunile romane conduse de guvernatorul Macedoniei Marcus Terentius Lucullus Varro, participă la o campanie (secundară în contextul luptelor din Asia), în scopul supunerii unor populații precum tracii, geții, besii și moesii, dar și a coloniilor grecești din vestul și sud-vestul Pontului Euxin (printre care Histria, Callatis și Tomis). Acțiunea de cucerire s-a făcut probabil în urma unui *bellum* (unele cetăți au opus

rezistență, spre exemplu Apollonia care este distrusă), pe când altele s-au predat fără luptă, dar indiferent de forma de ocupare au avut ca o consecință directă prezența unor garnizoane romane. Acesta a fost un prim pas, timid, de participare a coloniilor la sistemul roman incipient, dar foarte bine organizat. Această primă și scurtă perioadă de afirmare a autorității imperiale (aproximativ un deceniu), se încheie odată cu revolta cetăților grecești *foederate*.

Regele Burebista, pentru a-și consolida puterea economică și militară la Dunărea de Jos, inclusiv la țărmul mării, a efectuat, începând cu anul 55 a. Chr. (sau între anii 48-44 a.Chr.), o campanie de amploare asupra litoralului vest-pontic, ocupându-l de la Olbia la Apollonia, instalându-și autoritatea pentru un deceniu. Supunerea cetăților grecești s-a realizat pe parcursul mai multor ani și a fost favorizată de lipsa unei alte eventuale forțe militare oponente din Dobrogea. Această situație se menține până la decesul regelui.

În anul 46 p.Chr., zona de la sud de Balcani a fost transformată în provincia romană Thracia, dată considerată ca marcând și momentul anexării definitive a teritoriului dobrogean (deși există și opinia privind împlinirea acestui eveniment în perioada lui Vespasian). După acest moment, Imperiul încearcă simultan ocuparea de noi teritorii și consolidarea frontierelor existente. Impunerea autorității romane s-a făcut prin aducerea în zonă a mai multor unități militare pentru ajutorarea, începând cu deceniul trei al secolului I p.Chr., a trupelor odryde care trebuiau să facă față incursiunilor sud-dunărene desfășurate de geți și sarmați.

Instaurarea puterii romane în teritoriul delimitat de Dunăre și Marea Neagră a adus la conducerea sa o administrație reprezentată de un legat cu rang consular, în interiorul unei provincii care conținea și regiuni dintre Balcani și Dunărea Inferioară, încă de la sfârșitul primei jumătăți a secolului I p.Chr. Evoluția sa ulterioară, în contextul menținerii stabilității și continuității, a permis dezvoltarea economiei și a comerțului local. Zona vest-pontică devine parte componentă a sistemului administrativ, militar și economico-comercial organizat după tipic imperial roman. Dar, autoritatea romană a ținut seama și de realitățile etnice și culturale locale aparte, de componenta autohtonă (majoritar getică) și de cea greacă costieră. Toate datele de ordin arheologic, epigrafic și numismatic depun mărturie în ceea ce privește rolul jucat de comunitățile prezente în hotarele provinciale în susținerea și dezvoltarea comerțului la o mai mică sau o mai mare distanță, între provincii

sau cu alte lumi ale antichității, prin circulația oamenilor (negustori, armatori, comercianți) și a mărfurilor.

Evenimentele militare din prima jumătate a secolului III p.Chr. au afectat, pentru o anumită perioadă, grav toate aceste stări de lucru. Apariția altor seminții a bulversat relativul echilibru etnic constituit în provincie. Va fi nevoie, în următoarea perioadă de existență a Imperiului și a provinciei, de noi eforturi pentru pacificarea socială, reorganizarea administrativă și militară, ca și restabilirea direcțiilor economice și comerciale. Provinciile Moesia Inferior (secolele I - III p.Chr.), ca și Scythia Minor (cum cunoaștem organizat administrativ teritoriul dobrogean odată cu începutul secolului al IV-lea p.Chr.) s-au bucurat de o poziție geo-politică privilegiată naturală și istorică care a păstrat vie atenția și interesul Imperiului Roman, dincolo de orice efort financiar și constructiv.

Capitolul II

Geții în izvoarele scrise antice

Numeroși scriitori antici, fie ei greci sau latini, au făcut consemnări despre geto-daci, unii dintre aceștia dedicându-le chiar opere întregi. Din păcate, diverse împrejurări au făcut ca prețioasele mărturii scrise despre cea mai cunoscuta ramura din marea familie tracă, ramura de nord, geto-dacii, să nu se mai păstreze până în zilele noastre.

În unele dintre izvoarele păstrate se face distincția clară între geți și daci, în altele sunt tratați la un loc sub un singur nume, dar sunt și cazuri în care, voit sau întâmplător, s-au făcut confuzii cu alte populații, cum este cazul goșilor, un exemplu elocvent în acest sens fiind Iordanes. Totodată, cu precădere după formarea provinciei Dacia, semnalăm asimilarea geților cu dacii în operele unora dintre autorii antici. Strabon menționează, însă, că denumirea de daci, cât și cea de geți aparține aceleiași populații, compusă dintr-o multitudine de triburi care vorbeau aceeași limbă. Dintre autorii antici care ne oferă date de încredere despre geto-daci mai amintim pe Herodot, Hellanicos din Mitilene, Mnaseas, Diodor din Sicilia, Împăratul Iulian, Trogus Pompeius etc.

Geto-dacii reapar menționați în izvoarele literare, mai ales în cele de limbă latină, în special în secolele I a.Chr – I p.Chr., dar și în următorul. Astfel, se remarcă la marea majoritate a autorilor, începând cu Caesar, un interes crescut pentru daci, deoarece aceștia deveniseră pericolul principal și permanent pentru romani în Balcani. Mențiuni asupra

spațiului vizat ne sunt prezentate așadar în contextul începuturilor vieții romane la Dunărea de Jos. Știri din această perioadă apar la Florus, Eutropius, Appian, Rufius Festus, Orosius, Amianus Marcellinus, Iordanes, Criton, Dio Cassius, Horațiu, Eusebius din Caesarea, Ioanes Lydios, Dion Chrysostomos, Pliniu cel Tânăr, Ioannes Zonara, Claudius Aelianus, Ovidiu etc. Pentru această perioadă sunt de amintit alte două „izvoare” importante, Columna lui Traian și monumentul triumfal Tropaeum Traiani, din ale căror basoreliefuri beneficiem de o imagine ilustrativă, ci nu una scrisă, a societății geto-dacilor din acele timpuri.

Informațiile transmise de izvoarele scrise antice, fie că vin din partea unor autori care au intrat direct în contact cu zona despre care ne vorbesc, fie că ne transmit date obținute indirect, de la autori care au fost mai mult sau mai puțin obiectivi referitor la evenimentele pe care le-au relatat, trebuie analizate cu atenție deoarece sunt și situații în care se fac confuzii, voite sau nu, despre evenimente sau populații. În completarea altor date referitoare la geto-daci, sursele respective au pondere diferită în funcție de cantitatea și calitatea informațiilor oferite, iar interpretarea lor, coroborată și cu alte informații (de exemplu epigrafice, numismatice, respectiv alte materiale de ordin arheologic) ne permite decelarea unor aspecte referitoare la realitățile din zona noastră de interes.

Pe ansamblu elementele aduse în discuție, datorită surselor scrise antice, deși uneori incomplete, contradictorii sau chiar confuze au fost utilizate de-a lungul timpului pentru a preciza evenimente politico-militare petrecute în zonă, dar și alte aspecte ale vieții geto-dacilor, legate de teritoriu, întinderea acestuia, hotare, climă, hidrografie, limbă, unele obiceiuri, port, familie, ocupații, organizare social-politică, așezări, viața religioasă ori simple generalități. Aceste chestiuni ajută la crearea unui tablou cât mai fidel al realităților de atunci, greu de realizat din alte surse.

Capitolul III

Atestări ale populației getice din Dobrogea în inscripții

În plină epocă romană, numele unor autohtoni sunt întâlnite în inscripții. În comparație cu cetățenii romani, ale căror nume apar în sursele epigrafice, puțini au fost geții ce au ajuns la o poziție socială care să le permită să ridice astfel de monumente. Cu

toate acestea, onomastica și toponimele indigene păstrate pe monumentele epigrafice ne dovedesc tocmai că nici măcar acești geți, care dețineau un loc important și care ar fi pasibili de a renunța la tradiții mai repede, nu au cedat total influențelor romanizatoare.

Onomastica

Epigrafic sunt menționate în zona litorală a Pontului Euxin mai multe persoane ce poartă nume trace sau traco-dace. Astfel, pentru Histria și teritoriul acesteia au fost semnalate douăzeci și cinci de nume trace, dintre care amintim: Coson (Valerius Cosenis), Durisse Biti, Dusia (Aurelia Dusia și Claudia Dusia), ce făceau parte dintr-o familie tracă ai cărei membri purtau nume romane, Bizienis etc.

La Tomis și în teritoriul acestuia sunt atestate epigrafic douăzeci și opt de nume trace, din care șase sunt în limba latină, două bilingve, iar restul în limba greacă. De aici putem amintim o inscripție datată în secolele II-III p.Chr., care face referire la o familie de traci, din care doar trei persoane mai poartă nume tracic (Bitius, Currithie și Ziles), în timp ce ceilalți poartă nume romane. Totodată, numele de Publius Septimus Geta, pe care îl întâlnim menționat în două inscripții de la Tomis, ne indică, probabil, un get romanizat.

Din numele trace apărute în inscripțiile în limbă greacă amintim: Αρείβαλος, Αύλοσάνις, Βήσσιοι, Βούτεις, Βύδιος, Δουτούρος, Επιθαι, Θεάδων, Κάθιος, Κουθίας, Λίλλας, Λίλλων, Μόχι[μος], Μουχάσιος, Σεύθης, Σχίρτος, Σχῶις, [Σ]όλα etc.

Spre deosebire de situația întâlnită la Tomis, la Callatis se găsesc doar trei nume trace Zeiza, Zouke și Mukianos. Un alt nume cu rezonanță locală, Decebalus, apare în opt inscripții din Moesia Inferior, în special pe linia Dunării, în mediu militar, la Sacidava, Durostorum, Novae, Lăzen, Salsovia, în preajma Obedimemie, Odessos și la Topraisar.

Și la Tropaeum Traiani, de pe o inscripție din anul 116 p.Chr., aflăm despre o familie de traci, iar pe o inscripție descoperită la Sacidava remarcăm onomastică de origine tracică și daco-moesică: Diozenus, Rigozis și Tiru/Tirus.

Pe ansamblu, observăm statul social diferit al acestor persoane, care nu fac parte dintre fruntașii orașelor, fără a face parte exclusiv însă din pătura de jos a populației, ci mai degrabă dintr-o categorie modestă, uneori mai înstărită. După cum se știe, este greu de făcut distincția între numele getice și cele tracice, fiind posibil ca o parte dintre acestea să

aparțină de fapt diferitelor populații sud tracice, colonizate în Dobrogea în perioadă romană.

Toponime

Continuitatea getică ne este indicată și de toponimia întâlnită în perioada romană, importante în acest sens fiind atât informațiile din izvoarele antice, spre exemplu datele pe care le aflăm de la Cassio Dio despre Genucla (neidentificată încă în teren), cât și cele epigrafice. Aici ne referim cu precădere la acele toponime cu terminația *dava*, precum Arcidava, Buteridava, Capidava, Sucidava, Sacidava etc., dar și altele, spre exemplu Chora Dagei. În unele cazuri (Sacidava, Capidava) aceste toponime sunt asociate cu o serie de nume trace, în altele (Buteridava) se presupune că locuitorii erau chiar geți.

Valorificarea documentelor epigrafice reprezintă în contextul temei noastre un lucru necesar, corelarea datelor oferite de inscripții cu cele arheologice putând duce la confirmarea facturii getice a unor descoperiri (spre exemplu, la Adamclisi prezența geților dovedită de apariția unor materiale specifice este atestată, până în secolul al III-lea p.Chr. și de mențiunile epigrafice – 11 nume trace). Alteori, ele pot reprezenta repere pentru efectuarea unor cercetări de suprafață, cu posibilitatea descoperirii a noi situri.

Capitolul IV

Geții în lumina descoperirilor arheologice

În paginile acestui capitol am încercat să conturăm o imagine a societății getice din Dobrogea în secolele I a.Chr. – II p.Chr., prin prisma descoperirilor arheologice, ilustrând, prin câteva exemple, considerate de noi mai relevante, locuința și inventarul acesteia, unele meșteșuguri practicate de geți, ritul și ritualul de înmormântare, reliefând, totodată, conservatorismul manifestat de unele comunități și începutul procesului de romanizare al altora. Acestea reflectă, totodată, coabitarea daco-romană, evoluția procesului de fuziune a formelor tradiționale autohtone cu cele aduse de lumea romană, treptata integrare a populației locale în formele culturale noi, superioare, până la completa asimilare, undeva la sfârșitul secolului al II-lea – începutul secolului al III-lea p.Chr., perioadă din care nu se mai poate face distincția între cele două forme culturale.

Dintre variatele vestigii arheologice care atestă existența populației getice în secolele I a.Chr. – II p.Chr. în spațiul dobrogean, vasele ceramice reprezintă materialul cel mai numeros. Acestea, prin forme și tehnică de lucru, permit o distincție clară între cultura materială a populației getice, cea greco-romană, respectiv a grupurilor alogene. Tocmai de

aceea am considerat necesar să insistăm asupra analizei acesteia, întocmind, totodată, și un catalog, în care am reușit să includem 122 de vase, majoritar întregi. Considerăm că, cel puțin în acest stadiu al cercetărilor, lotul format reprezintă un instrument de analiză și comparare pe o temă pentru care în acest moment există doar contribuții parțiale și locale. Am constatat că repertoriul vaselor ceramice getice din Dobrogea cuprinde următoarele forme: vasul borcan, oala cu una sau două toarte, cana, paharul, farfuria, strachina, castronul, fructiera, ceașca-opaiț, opaițul și vasul de provizii.

Vasele getice apar în așezările și necropolele perioadei însoțite de vase ceramice grecești sau romane. Asocierea cu acestea ajută deseori la o încadrare cât mai strânsă a artefactelor getice, care au, de regulă, o perioadă mai lungă de circulație. Unul din cele mai cunoscute vase romane care apare în siturile perioadei date este urciorul-amforoidal roman. Un alt indicator îl reprezintă cantitatea prezenței ceramicii zgrunțuroase romane. Inițial populația locală a adoptat ceramica de lux, cea zgrunțuroasă intrând în așezările getice abia după un anumit grad de romanizare a acestora.

Capitolul V

Repertoriul așezărilor cu descoperiri getice din Dobrogea

(sec. I a.Chr. – II p.Chr.)

Pentru reflectarea cât mai pertinentă a stadiului cercetărilor și analizarea unor situații pe baze concrete, am considerat necesară realizarea unui repertoriu al așezărilor cu descoperiri getice. Acesta este întocmit pe localități, ordonate alfabetic. În prezentarea descoperirilor am adus informații cât mai complete, referitoare la tipul acestora, la localizarea în teren, anul în care au fost făcute, respectiv o descriere mai amănunțită a descoperirilor și încadrarea lor cronologică.

Pentru teritoriul istro-pontic au fost repertoriate 74 de localități pe aria cărora au fost descoperite artefacte getice din secolele I a.Chr. – II p.Chr. Numărul de situri este însă mai mare, 105, deoarece în unele dintre aceste localități sunt cunoscute mai multe puncte cu astfel de descoperiri. Din punct de vedere al distribuției punctelor cu descoperiri în teritoriul dobrogean, constatăm o cumulare a acestora pe linia litoralului, o alta pe cea a Dunării și o a treia pe aliniamentul Constanța – Adamclisi – Silistra. Probabil, se poate vorbi de cinci microzone cu aglomerare mare, care s-au format pe lângă centrele mai mari getice (Satu Nou, Adâncata) sau greco-romane (Histia, Tomis, Callatis), ca să dăm doar câteva exemple.

Concluzii

Cercetările sistematice și preventive, respectiv rezultatele unor periegeze, au dus la descoperirea, în teritoriul istro-pontic, a unui număr important de situri care ne oferă date importante privind existența populației getice în Dobrogea în perioada ulterioară expediției lui M. Licinius Crassus (29-28 a.Chr.), debutul pătrunderii unor elemente ale civilizației romane în mediul getic de aici, precum și aspecte ale procesului de romanizare. Totodată, acestea demonstrează conviețuirea elementului getic cu cel roman până către sfârșitul secolului al II-lea p.Chr și începutul celui următor, ulterior, datorită procesului de romanizare, distincția între cele două fiind aproape imposibil de făcut.

Toate aceste descoperiri fac incontestabilă continuitatea autohtonilor geți, chiar dacă o parte din davele acestora și-au încetat locuirea în secolul I p.Chr. Prezența geților în teritoriul istro-pontic este atestată atât în așezări fortificate (puțin numeroase și doar în partea de început a perioadei analizate), cât mai ales în așezări deschise, cu o dezvoltare economică mai inferioară. Această populație reușește un timp să-și păstreze formele tradiționale, din punct de vedere cultural și al vieții spirituale. Totodată, aceste descoperiri dovedesc faptul că acțiunile întreprinse de armatele romane în Dobrogea în secolul I a.Chr. nu au fost urmate de măsuri radicale, care să fi avut ca scop schimbarea structurii componenței etnice, preponderent getice, ci au reprezentat mai degrabă o încercare de impunere a autorității administrației romane.

Dovezile arheologice privitoare la existența geților sunt completate de informațiile oferite de inscripții, precum și cu datele oferite de operele a numeroși scriitori antici, greci sau latini.

În secolele I – II p.Chr. începe treptata transformare a așezărilor getice din Dobrogea în adevărate structuri rurale romane, evoluția procesului de romanizare manifestându-se diferit de la o așezare la alta, în funcție de mai mulți factori. În general, preluarea de către geți a unor elemente romane s-a produs selectiv, adoptarea unora depinzând de dovedirea utilității lor. În domeniul ceramicii acest fenomen a constat în preluarea unor tipuri noi, dar confecționate în manieră tradițională. Începând cu secolul al III-lea p.Chr. populația getică poate fi distinsă tot mai greu în marea masă a populației dobrogene, amprenta romanizării înglobând-o acesteia. Se remarcă, așadar, dispariția treptată a ceramicii specifice getice și înlocuirea ei cu ceramica utilitară (pentru hrană, băut și iluminat) confecționată în cantități mari în centrele meșteșugărești.